

Hoofdlijnenverslag internetconsultatie

“Regeling natuurbescherming”

Met inhoudelijke reactie van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

(Openbare internetconsultatie van 28 april 2022 – 10 juni 2022)

Inleiding

Bij de openbare internetconsultatie, die heeft plaatsgevonden in de periode van 28 april tot en met 10 juni 2022, heeft eenieder de mogelijkheid gekregen om zijn reactie op de ontwerpregeling te geven. Er zijn in totaal 3801 reacties binnengekomen, waarvan 3251 openbaar zijn. De consultatieversie van deze regeling is door een deel van de indieners positief ontvangen, maar er zijn ook kritische geluiden. Er zijn verschillende bezwaren voor en tegen het niet openen van de jacht op het konijn in alle provincies en de haas in Limburg, Groningen en Utrecht binnengekomen. Het merendeel van de reacties zijn afkomstig van particulieren of organisaties die actief betrokken zijn bij de jacht. Zij zijn het overwegend niet eens met het niet openen van de jacht.

Samenvatting van de ingediende reacties en een inhoudelijke reactie van het ministerie

Beoordelingsmethode voor de staat van instandhouding

Een vaak genoemd bezwaar is dat de in de studie van WEnR gekozen beoordelingsmethode voor het bepalen van de staat van instandhouding (svi) niet bestemd is voor algemeen en veel voorkomende diersoorten, zoals hazen en konijnen. Daarnaast is er kritiek op de keuzes die in de studie zijn gemaakt met betrekking tot data en referentiejaar.

De methodiek voor het bepalen van de svi voor de soorten kan op brede consensus onder wetenschappers rekenen. De juridische basis voor deze methodiek is verankerd in de Habitatrichtlijn¹. Voor de referentiejaar is de datum van inwerkingtreding van de Habitatrichtlijn aangehouden, zoals de richtlijn dit voorschrijft. Het gebruik van de methodiek uit de Habitatrichtlijn is niet enkel geschikt voor zeldzame soorten maar ook voor soorten die als ‘algemener’ kunnen worden beschouwd. Hierbij wordt nadrukkelijk de lange termijn trend gebruikt en de populatiegrootte ten tijde van de inwerkingtreding van de Habitatrichtlijn of de Vogelrichtlijn. Hierdoor leidt een korte termijn dalende trend niet automatisch tot een ongunstige staat van instandhouding.

Mee te nemen data bij de beoordeling van de staat van instandhouding

In meerdere reacties is te lezen dat er onduidelijkheid bestaat over welke data betrokken is bij het bepalen van de staat van instandhouding. Verschillende insprekers hebben in hun reacties bezwaren geuit tegen het niet meenemen van andere data tijdens de onderzoeken, met name de data die door de wildbeheereenheden zelf wordt verzameld. Meerdere jachthouders geven in hun reactie aan dat uit hun eigen tellingen juist blijkt dat het goed met de haas en/of het konijn. Aan de andere kant zijn er ook reacties ontvangen die aangeven dat het juist slecht gaat met deze soorten. In deze reacties wordt gepleit voor het niet openen van de jacht op de haas in alle provincies en/of ook het niet openen van de jacht op andere wildsoorten.

De gebruikte data voor het bepalen van de staat van instandhouding is afkomstig uit het Netwerk Ecologische Monitoring meetprogramma Dagactieve Zoogdieren (hierna: NEM). In samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS) zijn er telprotocollen voor soorten ontwikkeld en wordt de data afkomstig uit de telprotocollen door het CBS gevalideerd. De validatie waarborgt de betrouwbaarheid van de data die afkomstig is van de NEM.

Het CBS heeft in 2013 de telgegevens en protocollen van de WBE's geanalyseerd. Hieruit bleek dat de kwaliteit van de gegevens om trends te kunnen maken (op een landelijk niveau) niet voldoende was, doordat tellingen niet volgens een vaststaand en gevalideerd protocol werden uitgevoerd en telgebieden per tellingen in grootte/omvang konden variëren en geen representatieve steekproef

¹ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG 1992 L 206).

vormden. De gegevens uit het NEM zijn door het CBS gevalideerd en zijn daardoor betrouwbaar. Er is daarom geen aanleiding om te twijfelen aan de gebruikte data en daarmee het rapport van WEnR.

Rapport van Bureau Waardenburg

In meerdere reacties wordt verwezen naar het rapport van Bureau Waardenburg inzake de analyse van dag- en nachttellingen van de haas, het konijn en het ree². Er wordt gevraagd of bij het bepalingen van de staat van instandhouding rekening is gehouden met de momenten van de dag of nacht en met welke hulpmiddelen zoals warmtebeeldcamera's en verrekijkers/zichttellingen méér of minder dieren worden gezien. Het onderzoek van Bureau Waardenburg wijst uit dat bij nachtelijke tellingen met warmtebeeldcamera's meer dieren worden gesignaleerd dan met zichttellingen overdag. Er is echter geen bewijs bekend over een toename van nachtactiviteit van deze soorten.

Oorzaken achteruitgang haas en konijn

In een aantal reacties wordt erop gewezen dat de jacht niet de hoofdoorzaak is van de achteruitgang van de soorten konijn en haas en dat het daarom niet redelijk en niet proportioneel is om de jacht niet te openen. Ook wordt vaak ingebracht dat het effect van het niet openen van de jacht op de populaties haas en konijn gering is. Ondanks dat jacht niet de hoofdoorzaak is, vormt het een extra drukfactor in gebieden waar het niet goed gaat met een wildsoort. Artikel 3.22, vijfde lid, van de Wnb bepaalt dat de jacht niet wordt geopend op soorten waarvan de staat van instandhouding in het geding is. Aan het niet openen van de jacht is in de Wnb niet als voorwaarde opgenomen dat de jacht de primaire oorzaak moet zijn van de achteruitgang van een wildsoort.

Juridische noodzaak

Een aantal insprekers wijst erop dat er geen juridische aanleiding of noodzaak zou zijn voor deze regeling. Andere insprekers geven juist aan dat volgens de Wnb de jacht op alle soorten waarvan de staat van instandhouding in het geding is, niet geopend zou moeten. Op grond van artikel 3.22, tweede lid, van de Wnb kan bij de opening van de jacht per soort en naar plaats en tijd worden gedifferentieerd. Artikel 3.22, vijfde lid, van de Wnb bepaalt dat de jacht niet wordt geopend op soorten waarvan de staat van instandhouding in het geding is. Voor alle soorten op wildlijst geldt dat ze in een ongunstige staat van instandhouding verkeren. Na een zorgvuldige weging is besloten om de jacht niet te openen in de provincies waar het echt niet goed gaat met de haas en in de andere provincies, waar niet is vastgesteld dat het echt niet goed gaat met de soort, voorlopig open te houden. De jacht is immers niet de hoofdoorzaak van de achteruitgang van de wildsoorten, maar wildsoorten zijn wel afhankelijk van onder andere jachthouders voor het herstel van habitatten en de kwaliteit daarvan.

Eigendomsrecht

In een aantal reacties wordt genoemd dat de ontwerpregeling in strijd is met het (eigendoms)recht van grondeigenaren die jachthouder zijn. De wet biedt de minister de mogelijkheid om te bepalen in hoeverre de jacht wordt geopend door middel van een ministeriële regeling (artikel 3.22, tweede lid, van de Wnb). Artikel 3.22, vijfde lid, van de Wnb bepaalt dat de jacht niet wordt geopend op soorten waarvan de staat van instandhouding in het geding is. Door het niet openen van de jacht op het konijn en de haas (in drie provincies) is er sprake van het reguleren van eigendom van grondeigenaren die jachthouder zijn. Het genot van de jacht is gekoppeld aan de eigendom van de grond. Het eigendomsrecht zelf wordt echter niet ontnomen. De jacht blijft daarnaast voor de andere wildsoorten geopend. Bij het nemen van het besluit om de jacht niet te openen op het konijn en de haas (in drie provincies) heeft een belangenafweging plaatsgevonden tussen de individuele belangen van de jachthouders en het algemeen belang. In de huidige situatie is de

² Website Nederlandse Jagersvereniging, 4 maart 2022, 'Warmtebeeldtellingen: een verschil van dag en nacht' (<https://www.jagersvereniging.nl/nieuws/persbericht-warmtebeeldtellingen-een-verschil-van-dag-en-nacht/>)

regulering van eigendom te rechtvaardigen vanuit een legitiem doel in het kader van het algemeen belang, namelijk de bescherming van soorten.

Ook wordt gesuggereerd dat de regeling overhaast tot stand zou zijn gekomen. De toenmalig Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft op 25 mei 2021 aangekondigd dat er een onderzoek komt naar de staat van instandhouding van de wildsoorten en dat wanneer de staat van instandhouding ongunstig is de jacht niet wordt geopend³. Op 14 april 2022 heeft de minister voor Natuur en Stikstof haar voornemen voor het niet openen van de jacht op het konijn (landelijk) en de haas (in drie provincies) gedeeld⁴. Over het voornemen om de jacht op het konijn (landelijk) en de haas (in drie provincies) niet te openen is, gelet op de hiervoor genoemde gezette stappen, tijdig gecommuniceerd met de Tweede Kamer, en in het bijzonder met de rechtstreeks bij deze regeling betrokken belanghebbenden. Er is daarmee sprake van een voorzienbaar besluit dat zorgvuldig is voorbereid en tijdig is aangekondigd.

Gevolgen voor de schadebestrijding

In een aantal reacties worden zorgen geuit over schade die wordt veroorzaakt door konijnen en hazen aan bijvoorbeeld landbouwgewassen, sportvelden, natuur, akkers enzovoorts. Met het niet openen van de jacht blijft schadebestrijding echter onverminderd mogelijk. Het konijn staat op de landelijke vrijstellingslijst⁵ en kan het gehele jaar, wanneer er sprake is van schade of dreigende schade, bestreden worden. Voor de haas geldt dat in de provincies waar niet is vastgesteld dat de populatie zich in een ongunstige staat van instandhouding bevindt gedeputeerde staten van de provincies op verzoek ontheffing kunnen verlenen van het verbod om de haas opzettelijk te doden om schade te voorkomen.

In veel reacties wordt gewezen op de betrokkenheid van jachthouders bij hun jachtveld en de wettelijke verplichting én de motivatie die jachthouders hebben om in hun jachtveld een redelijke wildstand te handhaven dan wel te bevorderen. De zorg wordt vaak geuit dat de jachthouders door deze regeling gedemotiveerd zullen raken om zich hier nog voor in te zetten en deze werkzaamheden nog langer uit te voeren. De jacht op een soort kan een sterke stimulans zijn voor het beheer van habitatten en voor het aanpakken van andere drukfactoren die bijdragen aan achteruitgang van populaties, mede daarom blijft de jacht in veel provincies mogelijk.

In sommige reacties wordt de zorg geuit dat het provinciale faunabeleid gefrustreerd wordt door deze regeling. De minister is erkentelijk voor al de energie en tijd welke gestopt wordt in natuurherstel. Desondanks blijft de noodzaak tot het beschermen van de haas en konijn onverminderd bestaan.

Gebiedsgerichte aanpak

Er zijn zowel positieve als negatieve reacties met betrekking tot de in de brief van de minister voorgestelde gebiedsgerichte aanpak door zowel voor- als tegenstanders van de jacht.

Tegenstanders noemen vaak dat hazen zich niet aan provinciegrenzen houden.

Ondanks dat jacht niet de hoofdoorzaak is, vormt het een extra drukfactor in gebieden waar het niet goed gaat met een soort. Samenwerken aan het verbeteren van de staat van instandhouding van de wildlijstsoorten door middel van een gebiedsgerichte aanpak is de rode draad. Middels een gebiedsgerichte aanpak kan op termijn weer een positieve staat van instandhouding bereikt worden.

Tot slot wordt in veel reacties genoemd dat op lokaal niveau goed wordt samengewerkt tussen jachthouders en agrariërs, en wordt opgeroepen tot een betere samenwerking tussen overheden en de jachthouders. Zoals toegezegd in de eerdergenoemde brief van 14 april 2022 wil de minister graag samen met provincies, jachthouders en andere betrokken partijen werken aan vervolgstappen.

³ Kamerstukken II 2020/21, 33 576, nr. 247

⁴ Kamerstukken II 2021/22, 33576, nr. 267

⁵ Artikel 3.1, tweede lid, van de Rnb.